

Delavska organizacija najbrž zmagovita v boju proti sodniku Parkerju

Washington, 21. aprila. William Green, predsednik American Federation of Labor, je prepričan, da je delavska stranka zmagala v svojem boju proti potrdilu imenovanja John J. Parkerja za sodnika vrhovne sodnice. Sedaj je gotovo, da senat ne bo potrdil imenovanja Parkerja vrhovnim sodnikom. Parker je bil imenovan že pred štirimi tedni od predsednika Hooverja članom najvišje sodnice, toda senatni odsek za imenovanja je nominacijo odložil, ker je American Federation of Labor silovito protestirala proti imenovanju Parkerja, češ, da ima Parker predsodke napram delavcem in da torej ni zmožen biti član najvišje sodnice. Sodnik Parker je imel zadnja leta več slučajev, v katerih je precej pristransko sodil kar se tiče delavcev, in raditega se je dvignila delavska organizacija, da prepreči njegovo imenovanje, kar se je sedaj tudi posrečilo, kajti večina senatorjev, ki ima pri tem odločevati, se je izjavila, da ne bo potrdila nominacije. 1400 delavskih organizacij širom Zedinjenih držav se je borilo proti Parkerju, in očitno so imeli delavci v tem slučaju uspeh.

Koncert "Ljubljane"

Nocoj zvečer priredi pevski oktet "Kluba Ljubljana" javni koncert v Public Library na 55. cesti in St. Clair Ave. Začetek točno ob 8. uri. Med našimi poznanimi umetniki nastopijo Miss Jeanette Perdan, Miss Irma Kallan, Mr. Rud. Perdan, Mr. Frank Rupert, Mr. Leopold Križman in Mr. Andrej Okrin. Natančen program je bil že zadnji teden priobčen, in le ponovno opozarjamo občinstvo, da se udeležijo v obilnem številu. Vstopnina je prosta.

Velikonočno kosilo

Na velikonočno nedeljo je George S. Dallas, lastnik restavranta na 1363 W. 3rd St. pogostil 500 lačnih oseb na Public Square. Vsega skupaj je razdelil 53 galon dobre juhe, 300 hlebov kruha in 75 galon kave. Nad 500 lačnih ljudi se je z veseljem oprijelo prilike priti do velikonočnega kosila.

Smrtna kosa

Umrli je Jos. Marinčič, star 55 let. Tu je bival 30 let. Rojen je bil v fari Škočjan. Tu zapušta soprogo in enega sina ter več sorodnikov. Pogreb se vrši v sredo zjutraj iz hiše žalosti na 19315 Chickasaw Ave., pod vodstvom Fr. Zakrajšek. Naj mu bo rahla ameriška zemlja, preostalim sorodnikom pa naše iskreno sožalje!

Poroka

V sredo, 23. aprila, se poročil Miss Matilda Gabrenja, sestra poznanega našega slovenskega duhovnika, Rev. Edward Gabrenja. Ime ženinu je Mr. Joseph Korb. Poroka se vrši v cerkvi sv. Vida ob 10. uri zjutraj. Novoporočenca odpotujeta na poročno potovanje v Kanado in ko prideta nazaj, se bosta nastanila na 6909 St. Clair Ave. Naše iskrene čestitke!

Združena društva

V sredo zvečer, točno ob 8. uri se vrši seja združenih društev fare sv. Vida. Ker je to zadnja pred piknikom, se prosijo, da so vsi navzoči. Po seji bo nekaj posebnega, česar doslej še nismo imeli.

Slabo žganje ni povzročilo smrt šestih oseb in bolezni nad 300 ljudi

Columbus, Ohio, 21. aprila. Dr. Burns, ki je glavni zdravnik v Mount Carmel bolnici v tem mestu, izjavlja, da je iznašel sredstvo za zdravljenje otrpnenja, ki se je razširilo zadnje čase med stotinami osebami zlasti v državi Ohio, pa tudi po drugih državah. Prvotno so pripisovali to otrpnenje gotovi vrsti Jamaica žganja, toda to teorijo so zdravniki sedaj zavrgli. Dr. Burns trdi, da otrpnenje telesa nikakor ne izvira iz uživanja slabega žganja, pač pa iz povsem drugih vzrokov. Smešno pri tem je, da je zvezna velika porota obtožila 35 oseb radi prodaje žganja, ki je povzročilo smrt in bolezen mnogih. Zdravniki v Mount Carmel bolnišnici v Columbusu so vsi enakega mnenja, da žganje ni povzročilo boleznih. Dr. Burns je injiciral v hrbtnico obolelih neke posebne vrste serum, in bolniki so takoj pokazali znake ozdravljenja. Iz česa obstoji serum, je dosedaj še tajnost. Medtem se pa poročila iz Holdenville, Oklahoma, da so tam aretirali šest lekarnarjev, ker so prodajali "Jamaica ingver žganje." Zvezni pravdnik trdi, da je najmanj sto oseb obolelo po uživanju dotičnega žganja. Lekarnar Doyle Hooper je bil obtožen v 80 slučajih, da je prodajal "Jamaica ginger" in je bil postavljen pod \$115.000 varščine. Ostali lekarnarji so bili postavljeni pod \$5000.00 varščine vsak.

Kegljaški turnir SDZ, dne 4. maja

Nekaj clevelandskih društev, ki spadajo k Slovenski Dobrodelni Zvezi, namerava prirediti kegljaški turnir na Pozelnikovem kegljišču, 6125 St. Clair Ave., Cleveland, O. Vsa Zvezina društva pošljejo lahko teame na ta turnir. Priglasijo se tudi lahko zunanja, to je društva izven Clevelanda. Čas za prigrasiti se za ta kegljaški turnir je do 30. aprila. Zunanja društva bi kegljala v nedeljo popoldne, ali dopoldne, clevelandška pa lahko med tednom zvečer. Za zmagovalce bodo posebne medalje in darila v denarju. Kegljati se bo pričelo, če se bo prigrasilo dovolj teamov, prvo nedeljo v maju, to je na 4. maja. Torej kegljači na noge, prigrasite se, boste imeli lepo zabavo.

Portret Hopkina

Nocoj zvečer ob 8. uri se bo na slovenski način v dvorani mestne zbornice izročil portret Wm. R. Hopkina, prvega mestnega managerja v Clevelandu, v lastne mestne vlade. Zastopniki vseh narodnosti bodo navzoči, med njimi tudi mnogo Slovencev. Svečanostim bo predsedoval Hon. Charles F. Twing, bivši predsednik Western Reserve univerze. Vsakdo je vabljen, da je navzoč.

Fred J. Denzler

Fred Denzler, od leta 1899 pomožni glavni clerk zvezne sodnice v Clevelandu, je bil pretleko soboto imenovan za clerka zvezne sodnice. Mr. Denzler je tudi Slovecem jako dobro poznan in priljubljen pri njih.

Rev. Hanjšek

Tekom velikega tedna je Rev. Odilo Hanjšek, znani slovenski misijonar, pomagal pri cerkvenih opravilih v Collinwoodu. In Rev. Edward Gabrenja je pa pomagal pri Rev. Kellyu v West Parku.

Volivci v Illinoisu dajejo prednost ženskam

400 jetnikov žalostno zgorelo v državnih zaporih v Columbusu, kjer je zbruhnil ogenj

Columbus, 22. aprila, v torek zjutraj. Stražniki v tukajšnjih državnih zaporih še vedno štejejo mrtve jetnike. Do danes zjutraj so jih našli 356, poleg teh jih je pa 248 ranjenih v jetniški bolnišnici. Pričuje se, da bo vsega skupaj 400 mrtvih jetnikov.

Columbus, Ohio, 21. aprila. Do 400 mrtvih jetnikov tukajšnjih državnih zaporov je posledica silnega ognja, ki je nastal v zapadnem krilu starega jetniškega poslopja. Jetniki so bili zaklenjeni v svojih celicah, ko je zbruhnil požar. Bili so seveda brez vsake pomoči, dokler se stražnikom ni posrečilo dobiti ključe ali sicer razbiti ključavnice jetniških celic.

Na lice mesta so dospeli redni zvezni vojak, narodna garda, policija in deputy sheriffi, da so strazili jetnike. Stotine jetnikov, katere so nakopili na jetniškem dvorišču, je bilo zelo nemirnih in so kazali znamenja punta. Vojaki so z nasajenimi bajonetami in strojnimi puškami komaj vzdrževali mir.

Ogenj je bil pod kontrolo ob 11. ponoči. Nekateri jetniki so bili tako hudobni, da so ognjegascem večkrat porezali gasilceve. Vsi zdravniki in bolniške strežnice, vse je bilo poklicano v jetnišnico. Na licu mesta je bil tudi ves mestni ognjegašni aparat.

Dočim škoda na poslopju ni velika, kajti znaša samo \$11,000, je pa smrtna žrtev jetnikov toliko večja. Med listo mrtvih doslej niso mogli dobiti slovenskih imen, razven če je Anton Kramar, o katerem pa poročilo ne pove, iz katerega okraja je. Med mrtvimi je tudi neki Steve Marković, rodome Hrvat.

Dočim je stotine jetnikov tekom ognja kazalo znake punta, so pa drugi bili pravi junaki. Reševali so jetnike iz njih celic in povsod pomagali stražnikom. Schooley iz Clevelanda, bivši councilman, je jako junaško se obnašal, tako tudi morilec Morton in ropar Deibel. Oba sta se vzorno vedla pri reševanju.

Oblasti so takoj upeljale preiskavo. Z gotovostjo se sluti, da je bil ogenj podtaknjen, ker so dobili blizu prostora, kjer je ožen zbruhnil, cunje, namočene v petroleju. Ob polnoči se je že začela preiskava.

V državnih zaporih v Columbusu se je nahajalo te dni nad 4300 jetnikov. Prostorji so pa bili zgrajeni za samo 1500. Ni čuda, da v taki gnječi jetniki niso mogli hitro biti izpuščeni iz svojih celic, in jih je stotine žalostno umrlo v svojih celicah. Nekateri so zgoreli, dočim so bili drugi ubiti od ruševin ali od vode. Ravnatelj zaporov se je že zdavne bal, da se bo kaj takega zgodilo. Opozarjal je državno postavodajo, da nemudoma gradijo nove zapore, toda slednja ni ničesar ukrenila.

Senator Bender zahteva sedaj, da governor skliče postavodajo k izvanrednemu zasedanju, da se nekaj definitivnega ukrene.

Smrtna kosa

Danes zjutraj je naglo ma umrla soproga Ana Jare, roj. Slana, soproga trgovca oziroma krojača Andreja Jarca, 1113 E. 61st St. Nič hudega sluteč je ob drugi uri zjutraj poklicala soproga, rekoč, slabo mi je, umrla bom. V par minutah je že izdahnila dušo. Podrobneje poročamo jutri.

Odmevi slovenskega velikonočnega radio programa od blizu in daleč

Radio program, ki smo ga imeli na velikonočno nedeljo v Clevelandu, je prinesel od blizu in daleč mnogo gorkih odmevov. Samo na radio postajo je tekoma oddaje programa dospelo nič manj kot 87 telefonskih klicev in brzojavk. Videti je, da je ljudem velikonočni radio program zelo ugajal. Ljubka slovenska pesmica je na velikonoč zopet doživela svojo slovensko zmago.

Ko so naši pevci in umetniki zaporedoma nastopili na programu, se je gotovo dvigalo slovensko srce in se naslajalo ob ljubkih naših pesmicah. Drašljeve hčerke iz Collinwooda so hoteli imeti zapeto pesmico v počast Mrs. Jerman in Mrs. Ager. Kako radi bi jim ustregli, če bi imeli čas na radio postaji. Mr. John Močnik je telefoniral in čestital Mr. Louis Belleto, ki je tako čustveno zapel svoje pesmice. Iz Uniontown, Pa., je dospela brzojavka od Mrs. Spiegel, ki je želela, da posvetimo eno pesmico Mrs. Jas. Kotnik v Clevelandu. Kako bi radi ustregli, če bi mogli! Mrs. Graven je telefonirala in čestitala g. Belleto!

Mr. in Mrs. J. Becker in Mr. in Mrs. Frank Susman iz Clevelanda so brzojavili na postajo in čestitali vsem pevcom in pevkom. Iskrena hvala! Mr. in Mrs. Oražen in Prebelich družina je poslala brzojavko, v kateri želi vseleti velikonočne praznike Radio klubu in pošilja lepe čestitke umetnikom. Josephine Lausche je dobila ljubko brzojavko od "Miss Ljubljane," to je Miss Sternadove, v kateri iskreno čestita Lauschetovi in Miss Udovich. Hvala lepa, Miss Sternadova! Mr. in Mrs. Ivan Zupan sta poslala brzojavko v počast g. Louis Belleta, ko sta prosila, da bi Louis še eno zapel ali ponovil "Ančico." V resnici je g. Belle v nedeljo razveselil s svojo "Ančico" stotisoče naših ljudi. Pel je tako lepo!

In tudi naš doktor Mally in njegova soproga ter prijatelji, ki so pri njem poslušali radio program, je poslal brzojavko in prosil g. Belleta, da se zapoje. Žal, da nam so minute štete na radio programu, pa moramo gledati, da spravimo v javnost, kar je na programu. Vseeno pa, iskrena hvala, dr. Mally.

Mr. Louis Sternad je poslal brzojavko za g. Banovca, našega pevca, katerega srebrni glas je tako veličastno odmeval po velikonočnem zraku. Dobili smo še mnogo telefonskih klicev za Lauschetove, za Hojzerjeve, za Belleta, za Miss Molly Kozely, ki je tako ljubko pošiljala svoj glasek poslušalcem. Prišlo je več klicev za pevsko društvo Zvon, skratka, ljudem je slovenski velikonočni program tako ugajal, da bi morali imeti 24 ur namesto dveh ur. Upamo, da se naši narocniki in poslušalci slovenskega radio programa oglašijo kaj ta teden. Prosil bi jih tudi, da svetujejo v svojih pismih kaj bi želeli za prihodnjo sezono, kdaj naj bi se vršila ura bodočega slovenskega radio programa in sploh vse, kar mislijo in želijo. Upoštevati bomo nasvete in pisma pri prihodnjem našem radio programu.

Pismo ima pri nas Lucija Benčina, in sicer jako važno. * Prebivalstvo sveta se ceni danes na 2,000,000,000.

Vesele in žalostne novice iz življenja naših rojakov po Ameriki

Pretekli teden je preminula v Chicagi rojakinja Mrs. Ana Pičman. Ranjka je bila stara 33 let, doma iz vasi Trn pri Skofji Loki.

Mr. Frank Sakser, lastnik časopisa "Glas Naroda" in poznan slovenske banke ter potniške tvrdke, je sklenil, da odpotuje za stalno v staro domovino, kjer bo užival svoj počitek na stara leta. Naselil se bo v okolici Ljubljane. Želimo mu še dolgo leta življenja, kajti v svojem oziru je storil mnogo za ameriške Slovence.

Najstarejša Slovenka je umrla v Jolietu, Ill., in sicer Mrs. Mary Stefanich, stara 94 let. Doma je bila iz Starega trga. V Ameriko je dospela pred 28. leti. Živela je pri svoji hčeri Katariini Colnar.

Dvajset Jugoslovancev je te dni deportirala ameriška vlada v Jugoslavijo.

Slovenski Narodni Dom v Springfieldu, Ill., so začeli prenavljati. Povečali ga bodo in oplešali, kar je pač znamenje, da se tudi rojaki v malih naselbinah zanimajo za svoje kulturne hrambe.

Društvo Majnik št. 28 S. D. Z., Barberton, Ohio, priredi dne 11. maja svoj letni piknik v Hopocan Gardens.

Srebrno sv. mašo bo pel dne 24. aprila P. Benevenut Winkler, bivši župnik v So. Chicago. Srebrno mašo bo praznoval v Lemont, Ill.

V plesni dvorani hotela LaSalle v Chicagu, Ill., se vrši dne 27. aprila velika slovenska prireditve. Navzoči bodo generalni konzuli češkoslovaške, poljske in jugoslovanske vlade. Ob tej priliki se vrši tudi velik koncert slovenskih umetnikov, kar bo v resnici nekaj izvanrednega za čičaško naselbino.

V McKinley, Minn., je te dni umrl 81 letni slovenski starček Lovrenc Boje. V Ameriko je prišel pred nekako 30. leti. Zapušta dve hčeri in enega sina. Kljub visoki starosti je bil ranjki Boje marljiv in skrben gospodar. Pri ljudeh vsepovsod je bil zelo priljubljen.

Temu se ne meša

V Clevelandu je došel dr. S. I. Krieger, znani nemški profesor matematike. Menda ga nima para v računanju na svetu. Dr. Krieger zna takoj izračunati n. pr. obrestne obresti za katerikoli svoto za kolikor hočete let. Zna računati logaritme do 50 decimalov v 20 sekundah, pove vam na kateri dan v tednu pride pondeljek, torek, sredo itd. tekom 1000 let, potencirati zna vsako število v trenutku, računati iz glave na kvadrate ali kubične in enake. V Clevelandu se bo mudil dva meseca.

"Kajzerjev stol"

Mr. Jos. Plevnik, predsednik slovenske posojilnice in hranilnice, je te dni impertiral "kajzerjev stol" iz Nemčije. Kdor hoče videti to zanimivo redkost, naj se oglasi pri njem na "Rožniku." Vstopnina prosta.

Vreme

Vsi slovenski časopisi v Ameriki so prinesli imena slovenskih trgovcev, ki so tekom petih mesecev omogočili slovenski radio program, samo "the only Slovenian daily between Chicago and New York," ni čutil potrebe, da omeni imena teh slovenskih podjetovalnih trgovcev.

V nedeljo 11. maja se vrši materinska proslava v počast našim materam

"Materinska akademija" je naslov prireditvi, za katero se zanima te dni društvo "Orel," in ki jo priredi na Materinski dan, dne 11. maja, v Slovenskem Narodnem Domu. Prireditve bo jako zanimiva. Cela armada Orlov in Orlic se prav marljivo pripravljajo za ta veliki dan, da čim bolj lepo počasti in razveseli naše ljube slovenske mame. Vstopnice k tej slavni prireditvi se že dobijo pri Mrs. Mary Kushlan v Narodnem Domu na St. Clair Ave. Fantje in dekleta, pridite pripravite se za proslavo dneva, ki je posvečen vaši ljubimici. Matere, pripeljite svoje otroke na dotični dan, da skupno praznujete proslavo, ki je namenjena vam. Vspored te zanimive prireditve bo priobčen pravčasno v "Ameriški Domovini." Ne pozabite tega dneva, in naj bo sleherna slovenska žena in mati navzoča, da vidi, kako cenimo in spoštujemo naše ljube matere. Kaj več napišemo še ob priliki. Pazite na "Materinsko akademijo."

Mesto dela denar

Mestni finančni direktor Rusk naznanja, da se zrakoplovni pristan v Clevelandu prav dobro izplačuje. Tekom prvih treh mesecev je imelo mesto s pristanom nekaj nad \$10,000 stroškov, dohodki so pa znašali nad \$20,000.

Delavske žrtve

V tovarnah mesta Cleveland je bilo tekom leta 1929 ubitih 84 delavcev, in leto prej pa 91.

"AMERIŠKA DOMOVINA"

(AMERICAN HOME)

SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER
Published daily except Sundays and Holidays
NAROCNINA:

Za Ameriko, celo leto \$5.00; Za Cleveland, po pošti, celo leto \$7.00
Za Ameriko, pol leta \$2.50; Za Cleveland, po pošti, pol leta \$3.50
Za Cleveland po ranašalcih: celo leto \$5.50; pol leta \$3.00
Za Evropo in Kanado je ista cena kot za Cleveland po pošti.
Posamezna številka 3 cente.

Vsa pisma, dopise in denarne pošiljave naslovite: Ameriška Domovina,
6117 St. Clair Ave., Cleveland, O. Tel. Henderson 0628.

JAMES DEBEVEC and LOUIS J. FIRC, Editors and Publishers

Entered as second class matter January 5th, 1909, at the Post Office
at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3rd, 1879.

83

No. 94. Tue. April 22nd, 1930

Demokratska stranka v Clevelandu.

Čitali smo te dni poročila o zborovanju takozvanega "Cuyahoga Club" v Clevelandu. Omenjeni klub je bil ustanovljen pred nekako petimi leti, in sicer iz samih mladih demokratov, katerim je predsedalo vodstvo starejših demokratov, ki so imeli starinske, dasi sicer poštene ideje o politiki in javni upravi.

Tuintam se od nepoučenih ljudi, ki niso nikdar študirali politično delavnost ameriških političnih strank trdi, da sploh nobene razlike ni med demokratsko stranko in med republikansko. To v prvi vrsti trdijo uredniki časopisov, katerim ni mar, da bi se poglobili v politično zgodovino Zedinjenih držav, in na drugem mestu trdijo to komunisti in enaki nasprotniki sploh vsake dosedaj obstoječe politične stranke v Ameriki.

In vendar je razlika med političnimi strankami v idealu, v delovanju, v uspehih. Da izrazimo samo eno dejstvo ali dve, kar se tiče zlasti nas Slovencev, in takoj boste razumeli zakaj delamo razliko.

Uradni zapisnik kongresa Zedinjenih držav naj nam svedoči nekoliko razlike med demokracijo in republikanizem, v Zedinjenih državah. Leta 1912 je bil izvoljen predsednikom Zedinjenih držav Woodrow Wilson, pošten, čist, idealen demokrat, kot ga nismo imeli od časov velikega Jeffersona. Kdo je bil Jefferson, o tem so čitatelji naprošeni, da pogledajo v zgodovino Zedinjenih držav.

V letu 1912, ko je bil predsednikom izvoljen Woodrow Wilson, je ameriški narod izvolil tudi demokratski kongres, kar pomeni, da se je nahajala v obeh zbornicah kongresa večina senatorjev in kongresmanov — demokratov. Republikanski člani obeh zbornic so že tedaj stavili predlog, da se upelje prohibicija v Zedinjenih državah, toda demokratska večina v kongresu je tak predlog takoj odbila, oziroma porazila pri glasovanju.

Novo volitve so se vršile v letu 1916, in ponovno je bil izvoljen demokrat Wilson predsednikom, toda to pot ni dobil večine v kongresu. Republikanci so imeli malo večino v obeh zbornicah kongresa. In ta republikanska večina je bila, ki je upeljala prohibicijo v Zedinjenih državah, katero danes preklinja vsa poštena in zavedna Amerika.

Dočim je Amerika poslala do tri milijone svojih najboljših fantov in mož na vojna polja v Franciji in drugod, dočim je bilo milijone ostalih Amerikancev zaposlenih v nojnih vojnih delih, je republikanska večina v kongresu leta 1918 sprejela prohibicijsko postavo, ne da bi dala milijonom fantov in mož ameriškega rodu in pripadništva priliko glasovati o tem?

In kateri stranki je pripadal Albert Volstead, mož, katerega ime nosi danes poštna prohibicijska postavba? Volstead je bil republikanec iz Minnesote, katerega so republikanci najeli, da gre za nje v ogenj po kostanje. Volstead vsakdo pozna danes njegovo ime v Ameriki! In bil je republikanec, ki je na povelje republikanske stranke predlagal v kongresu, da se upelje prohibicija.

In večina republikancev je v letu 1918 sprejela predlog Volsteada, da se prepove opojna pijača v Zedinjenih državah. Predno postavba postane obvezna za narod, jo mora podpisati predsednik. To ve vsak učenec državljanske šole.

Predsednik je bil tedaj demokrat Wilson. Ko so mu dali Volstead postavbo v podpis, jo je zavrnil, češ, da postavba nikakor ne odgovarja ameriški demokraciji, da kongres sploh nima pravice delati enakostavbo, kajti prohibicija, po nazorih predsednika Wilsona, ni vprašanje vsega naroda, pač pa vprašanje apetita, odnošajev, običajev in volje naroda v vsaki posamezni ameriški državi. Wilson je tedaj postavbo prepovedal.

In v tem se vidi ena razlika med demokratsko in republikansko stranko. Republikanci bi radi imeli centralno vlado. To pomeni, da vsa moč in komanda prihaja iz Washingtona, da se tam oddajajo vsa povelja, a posamezne države nimajo tozadevno ničesar povedati.

Demokrat pa trdijo, da vlada v Washingtonu nima ničesar drugega opraviti, kot skrbeti za zunanje zadeve, za pošto, za mornarico in armado, vse drugo pa naj bo pripuščeno posameznim državam, kajti v ameriški uniji imajo toliko različnega prebivalstva, toliko različnih ljudi, da postavba, ki je n. pr. dobra za Californijo ni v istem času dobra za Ohio, kajti kadar imamo v Ohio sneg, imamo v Californiji najlepše solnčno vreme, ko cveto oranže in citrone.

(Dalje prihodnjič.)

D O P I S I

Euclid, O.—Dopisi, katere piše iz naše naselbine faran John, so jako podučni in jako zanimivi in nam povedo mnogo. O, ta šmentana reč, če bi John vedel in vsi drugi, kako se bodo dobro zabavali na Belo nedeljo v cerkvenih prostorih, bi gotovo vsi prišli.

Igrala se bo igra v treh dejanjih "Tri sestre" in en komičen

prizor za nameček. Po igri pa bo zasvirala godba prve vrste tako, da se bo vse vrtelo, staro in mlado. V kuhinji pa se bodo dobile vse dobre reči, kar si srce poželi. Za "baro" se pa itak prilježno malo postati, ker naše natakarike so prav iz Ljubljane doma in kot take že vedo, kaj in s čim imajo za postreči.

Zabave bo dovolj za cel večer

in to samo za 50 centov.

Morda vam ni znano, kakšnega pomena je igra "Tri sestre," ha hočem tukaj na kratko razložiti: To so tri sestre in vse različnih karakterjev. Ena je stara devica, ki ji je vsaka reč v pohujšanje. Druga je pa špela, pravi tip slovenskega dekleta — no, to pa že vredno si dobro ogledat. Tretja je pa razvajeno kmetko dekle, ki ni ne za grunt, ne za gospodo. Imajo pa te sestre dobre ženine, ki se pa takoj po poroki mučijo s svojimi ženami, iz česar, seveda, sledi odhod od moža. No, na koncu so pa vse tri ženice krotke in ponižne. Konec, oziroma zaključek je jako zanimiv in podučen.

BARBERTONSKA NASELBINA NA VELIKONOČNE PRAZNIKE

Dogovorila sva se z mojim sovaščanom in dobri prijateljem A. Šabecem da na veliko nočne praznike obiščeva slovensko naselbino v Barbertonu. Dogovor je postal tudi dejstvo. Po 9 uri dopoldne odrineva iz Collinwooda in dosepeva na lice mesta okrog 11 ure. Vožnja je bila zelo lepa in iz opazovanja narave zelo interesantna. Cestni holmci navzgor in navzdol prijetno denejo, kadar avto drvi preko njih. Narava v bližini mesta je impozantna in romantična. Lega veguljasta in prikupljiva. Skoro da bi človek zavidal naše rojake, kateri živijo v tej lepi legi naravne lepote. Prijatelj hišice ob znožju in na hribčku, krasijo okrožje z lepo urejenimi malimi vrtički, nasajenimi z nizkim sadnjim drevjem. Sadno drevje je še skoraj v popolnem cvetju in vrtovi so pobeljeni z pomočjo nadnaravne sile. Zdi se mi, da je narava dala pokrajini za praznike svečano oblačilo, da so bili občutki in spomini toliko slajši v dnevu Vstajenja.

Prijatelj pritiska na zavore pred hišo brata in v par sekundah že stoji pred sovaščanko in ženo Jakoba Šabca, stiskajoč ji roko v snidenje in voščila veselih praznikov. Kmalu za tem se prikaže prijateljev brat, Jakob Šabec, ki naju najde pri obloženi mizi pri delu želodčne tolažbe. Ko naju zagleda, zaigra mu oko in dobro srce, ter srečen seže nama v roke. Razgrela smo se v pogovoru z šabecovo družino o sladkih spominih na rodno grudo, — nekdo je potrkal in vstopila sta dva rojaka, katerih imena se ne spominjam, ampak toliko vem, da sta oba naročnika "Ameriške Domovine." Odsedev z obraza je govoril, da tudi ona dva naju veselo sprejemata. Komaj smo skupno pregovorili nekaj besed, že se je pogovor zasukal na slovenski radio program, v katerem sta našla najlepše besede hvale za krasen užitek nedeljskih zimskih, popoldanskih ur. Nevrtno je, kako se naši rojaki v zunanjih naselbinah zanimajo za ta radio program. Stori mi dogovor, da veliko nočnega programa ne izpustimo in ne zamudimo. Malo pred 2 uro se dvignemo in gremo k rojaku Ujčiču radio program poslušat. Na prijazno povabilo vstopimo v predsobo, v kateri najdemo okrog in okrog sedeti rojake, sosede, ki so prišli po isti poti nego mi. V roki časopis "Ameriška Domovina" v njej radio program, sledili so zanimanjem točko za točko. Bilo nas je po vrsti 12 oseb, toda med izvajanjem programa vsled zanimanja nismo vsi govorili toliko, kolikor govori eden sam, redko beseden možak. Omenim naj, da med možki so bile tudi 3 dame. Interesantno se mi zdi, kako se rojaki medsebojno razdelijo, kam gre eden in kam gre drugi poslušat, da stem ne bi bil ležer gost v hiši. V naselbini, iz mojega videka, vlada popolna harmonija in sporazum med slovenskimi rojaki, ter se udeležujejo na kulturnem polju roka v roki za prospeh in napredek naselbine.

PET FANTOV IN ENO DEKLE

Sodišče v Reggio Calabria je obsodilo te dni pet veleposelnih sinov na skupno 124 let ječe, ker so v opitem stanju kriminalno napadli neko dekle. Zadeva pa se ne bo končala tako tragično, ker so se objestni maldenci sporazumeli, da se bo eden izmed njih poročil z mladenko, da bi tako vsaj malo popravili svoj greh. Ostali štirje so zbrali 100.000 lir, da jih dajo mlademu paru kot poročno darilo. Ta nepričakovani obrat v zadevi je povzročil, da so oblasti pri tem procesu vse odpustili.

NARAVA SE MAŠČUJE

Neka statistika trdi: Pri 10 tisoč živo rojenih otrocih je le 66 porodnic umrlo. Torej niti en odstotek. Pri 819 poskusih odstraniti plod, je bilo 350 smrtnih slučajev; celih 45 odstot. In še nekaj: v večini slučajev se je pokazalo, da ni toliko strah pred nezakonskim materinstvom gnal mlade matere k temu zločinskemu poseganju v naravne, zakone, marveč udobnost, strah pred otroškimi jokom, predstojajoča plesna sezona, bližnji izlet, strah za lepoto itd.

Radio program je bil odlično

V resnici je ta igra današnjemu času primerna, ko je toliko razporok.

Ako hočejo vedeti, da je mož glava v hiši, naj pridejo to igro pogledat. Se bomo mnogo naučili, med drugim tudi to, kako krotiti svoje boljše polovice.

To igro priredijo članice Oltarnega društva fare sv. Kristine na Bliss Rd., Euclid, O. Odbor vabi vse naše farane od blizu in daleč na Belo nedeljo, da pridejo vsi na to igro. Posebno pa so še vabljene članice, da se udeleže. Vabi se tudi drugo občinstvo, da nas poseti, ker igra bo lepa in po igri pa izvrstna zabava.

J. I.

ZENA O JUGOSLOVANSKI NARODNI PESMI

Jugoslovanske narodne pesmi so zrcalo našega življenja od pradavnih dob; iz njih se odraža jasna slika jugoslovanske etike, morale, socialnega čuvstva, verskega življenja, hrepenjenja in trpljenja, naših narodnih vrlin, grehov in zablod. Zrcalo jugoslovanskih narodnih ali ljudskih pesmi včasih nekoliko pretirava, zdaj na dobro, zdaj na slabo, toda nikoli ne laže. Često je celo brezobzirno in izdaja na licu jugoslovanskega značaja zelo neprijetne gube, praske in pege. In ker je ženska od vseh začetkov objekt in cilj poezije, tudi naša narodna pesem največ govori o ženski, dekletu, ženi in vdovi, pojoč o njih kakor umetni pesniki, zdaj občudovalno, zdaj grajalno, sedaj zasmehljivo in ostro grajalno. Tanek čut za lepoto, grajo, dobrotost, plemenitost, junaštvo in požrtvovalnost jugoslovanske žene ima naša narodna pesem, a tudi najstrožji pogled za njene strasti, lahkomiselnosti in mravstvene napake. Na nobeno stran ne skriva ničesar in objektivneje ne more prikazati Jugoslovenke noben realist ali naturalist, kakor jo je prikazala ljudska, bodisi slovenska, bodisi srbo-hrvatska poezija.

V prvi, edini in vsebinsko prebogati knjigi o Slovenkah, "Slovenski ženi," zborniku Mince Govekarjeve, je izšel tudi moj spis "Narodne epske pesmi o slovenski ženi." Ko opozarjam na to znamenito, vsaki naši ženski neobhodno potrebno in silno zanimivo knjigo ogromnega zgodovinskega, socialno-političnega, kulturnega in umetniškega materiala, naj se sklicujem tudi na svoj odtodnji spis. Tu ga naj še spopolnim glede jugoslovanskih žen, soprog, Slovenk, Hrvatice in Srbkinj, čitajoč iznova ali prvič iz narodne poezije troedinega naroda.

Pol smeha, pol joka je naša narodna pesem; rečemo pa tudi lahko pol slavošpeva, pol obsojanja, pol navdušenja in blagoslavljanja in pol zgražanja, ropanja in preklinjanja. A največ na rovaž žene-soproke.

Ko je Ravbar budil Ljubljance zaspance in pozivljaj može pod svoj prapor, da odide z njimi odganjati in pobijati krvoločne in roparske turške tolpe, so Ljubljanke "za Ravbarjem h o d i l e, češar dobil. V slučaju dokazane siromaštva more sodnik obsojenega oprostiti globe. Stiri-deset samcev je bilo nedavno v Anconi obsojenih v denarno globo, 20 jih pa še čaka obsodbe.

Pol smeha, pol joka je naša narodna pesem; rečemo pa tudi lahko pol slavošpeva, pol obsojanja, pol navdušenja in blagoslavljanja in pol zgražanja, ropanja in preklinjanja. A največ na rovaž žene-soproke.

Ko je Ravbar budil Ljubljance zaspance in pozivljaj može pod svoj prapor, da odide z njimi odganjati in pobijati krvoločne in roparske turške tolpe, so Ljubljanke "za Ravbarjem h o d i l e, češar dobil. V slučaju dokazane siromaštva more sodnik obsojenega oprostiti globe. Stiri-deset samcev je bilo nedavno v Anconi obsojenih v denarno globo, 20 jih pa še čaka obsodbe.

Neka statistika trdi: Pri 10 tisoč živo rojenih otrocih je le 66 porodnic umrlo. Torej niti en odstotek. Pri 819 poskusih odstraniti plod, je bilo 350 smrtnih slučajev; celih 45 odstot. In še nekaj: v večini slučajev se je pokazalo, da ni toliko strah pred nezakonskim materinstvom gnal mlade matere k temu zločinskemu poseganju v naravne, zakone, marveč udobnost, strah pred otroškimi jokom, predstojajoča plesna sezona, bližnji izlet, strah za lepoto itd.

ga je očarala in si za plačilo izprosila svobodo svojega moža.

Mladi Jankič se je oženil, a takoj nato je moral oditi po svetu služiti carju. Pri slovesu je dejal ženi: "Ako me ne bo sedem let in en teden dalje, tedaj si, draga, svobodno poišči drugega moža." — In žena ga je čakala, čakala; dasi lepa, mlada in bogata, mu je ostala zvesta ter je odklanjala vse snubece. Ko pa je minilo polnih sedem let in še en teden, si je morala izbrati drugega moža. Pravkar se je vršila poroka, ko se je vrnil Jankič, kajpada postaran in zelo izpremenjen. Žena pa je zagledala svoj prstan na njegovem prstu, ga spoznala in vzkliknila: "To je moj ljubi, to je moj ljubi, in on je najboljši."

"Oj zakon, zakon, ti si svet, na tebi stoji vesoljni svet!" poje ptica v narodni pesmi. Da je bilo to načelo slovenskih žen, ki so ostale možem sveto zveste navzlic najhujšim časom, dokazuje dolga vrsta ljudskih epskih pesnitev. Toda med njimi je bilo tudi mnogo takih, ki so omahnile in padle.

Kraljevič se Marko na vojniču spravlja, svojo ljubo ženo na domu ostavlja. "Boga tebi, verna ljuba moja! Čuvaj dvorce in poštenja, čuvaj grada belega!" naroča ženi. Toda žena izda moža z Ivanom Senjaninom in mož, ki se je vrnil, ju skoraj zaloti. Odkril pa je ženinovo nezvestobo, jo namazal z žveplom in zažgal, dasi mu je bila rodila sinka.

Anzeljnova lepa žena Alenčica je možu celo ušla od doma in se vdajala dvema mladima popotnikoma. Anzelj je odjezdil za begunci, jih dohitel v krčmi, kjer so počivali, odsekal zapeljivcem glavo in naposled obglavil tudi nezvestnico. In narodna pesem zaključuje poučno: "Le to, žene, zapomnite, k' svoje može zapuščate!"

Ivanjkoviča (ali Julika) je varala moža s "šribarjem." Da bi bila varna, si je postavila kar tri čuvaje. Vendar jo je mož zalotil in jo zabodel. In znova poučuje narodna pesem: "To naj bo vsaki k nauku, katera ima po dva, po tri: če nima samo enega, boljše da nikoli nobenega." V varijanti pa gospod vzame oster meč, pa vrže šribarju glavo preč. "Tak naj bo vsaki mu, k' hodil bo h gospej spat, ker ne bo gospod doma!" zaključuje narodni pesnik.

Naše ljudstvo torej visoko spoštuje zakonsko čistost in zvestobo, a najostreje obsoja in oklada z najhujšimi kaznimi nečistnice in presestnice. Vendar je obdelala ljudska poezija zakonsko nezvestobo tudi s tolerantnim humorjem in neko prav posebno značilno filozofijo. Nekatero pesmi prikazujejo žene nezvestnice za izredno bistroumne, da si znajo iz najmučnejše zadrege pomagati z vedno novim izvrstnim odgovorom. Rogatec, mož je torej duševno manj vreden. Druge pesmi pa prikazujejo moža, ki ne kaznuje niti grešnice žene, niti moža zapeljivca, ki ga potegne iz omare, češ:

"Ne boj me se, Niko mlad, ko sem bil jaz tak" mlad, sem bil še dosti večji vrag: čez plote sem skakal, v koprivah spaval, tuje žene ljubil in devojke varal!" — Zanimivo je posebno to, da je živel tak mož v Beogradu in je bil Ignac Kralj, žena pa Jelena. . .

Cela vrsta naših narodnih pesmi govori o zlobnih in hudobnih taščah, ki so zakrile v zakonu mnogo nesreč in zločinov; toda narodna pesem pozna tudi dobre tašče, ki so z ženo proti nezvestemu sinu. Taká tašča zlobnica je oklevala sinaho, da "nije roža, ko je utršana, ni devojka, ko pri majki bila. Tvoja žena sina zanosila, ni tvoje-ga roda, ni kolena, ni tvoje-ga roda, ni pogleda." In Jure je mara (Dalje na 3. strani).

Če verjamete, al' pa ne...

"Mihec, lej tukaj imaš kos potice! Vajš, ko so mi dali tvoja mati, je bila cajla. Pokusil sem jo, dobra je. Lejpu se zahvali materi, ranku de si cajlo dobil, saj so cajlo poslali.

Zate, Francek, so mi boter dali goldinar. Lejpu se jim zahvali za goldinar, so dober mož! Vajš, kadar pridem mimo Nove Stifte, bom goldinar dal za oznajnenovo sv. mašo zate, de se boš lahko učilo, pa za ranjkega mojega očeta, vajš, se mi je tri noči zapored o njih sanjalo. Ti si mlad, ti bi goldinar zgubilo.

Ti si tudi prišel, Jurij, prav, prav. Mati te pozdravlja, pa pišče so mi dali zate, naj ti ga gospodinja speče za god. Lejpu se jim zahvali! Vajš, pišče mi je ušlo, na Laščah ga že ne blu na vozu."

Se v šolo je stopil okoli gospodov jih izpraševati, kakor mu je bilo naročeno in je potem pravil doma: "Vajste, mati, vaš fant drugače dobru dajla, gaspud profesor ga pohvaljo. Samu tistu so se pritožili, de je fant slab v letajni (v latinščini). Pa sem jim povajdal, de se mi čudno zdi, de fant nejd dober v letajni, ko doma taku lajta, de bi najraje vse podrl."

H koncu šolskega leta, k pričetu vakanc, je lončar Matevž mlade svoje prijatelje naložil na prazni voz in jih počasi vozil proti domu, v prelepo ribniško dolino.

Pa se je zgodilo, da so ponoči počivali pod turjaškim klancem. Lisec se je zadovoljno pasel v detelji, Matevž je smrčal na vozu, študentkom pa bližina doma ni dala spati in so ugibali šale in burke.

Pa so se, Mihec, Francek in Jurček zmenili in so tudi storili: sezuli so Matevžu škornje in jih nateknili liscu na sprednji nogi. Dejali so: "To bodi Matevžu za potico, za goldinar in za pišče!" Potem so se potuhnili.

Zorilo se je, Matevža je zeblo v noge in se je zbudil: Pošast! kje so škornji?

Ozrl se je po liscu — pretetu ne bodi, kaj, če so mu še liscu ukradli.

Pa ga je zagledal — široko se je postavil v njegovih škornjih.

Studentki so spali, ali se delali, kakor da spe.

Je dejal Matevž liscu: "De si krota učenu, sem vajdel. Lahku bi bilu za profesorja, takim-le že. Zetu se ti ne čudim, de si se obulu. Ali čudim se in ne vajim, kaku si si izpodvezi zavezalu, ko najmaš rok."

Ta-le, ki jo bom zdaj povedal, se je zgodila Izancu, čeprav jo pripisujejo Ribničanu Matevžu: Izanci so navihano seme. Pod Krimom onkraj barja se jim razprostirajo ba h a t a njihova zemljišča. Verjeti jim pa ne smeš vselej vsega, kar povedo in kar govore.

Torej tam na Igu pripovedujejo o Ribničanu, ki je po svetu vozil suho robo in je prišel s svojim konjičkom do strmega klanca. Je bil ta Ribničan tako bister, da je navkreber voz zavrl, namesto da bi ga odvril, konjičku je pa rekel: "Konjiček, le korajžo, vrh klanca ti kupim za cel groš kruha!"

Konjiček se je res uprl in spe-ljal. Na vrhu je bila gostilna in je kupil Ribničan konjičku za groš kruha, sebi pa dva poliča vina.

Onstran klanca je cesta hudo visela navzdol. Pa je bistri Ribničan voz odvril, namesto da bi ga pustil zavrttega. Seveda, voz je tiščal navzdol, vrli konjiček ga je sicer držal nazaj, ali je bila sila voza močnejša: konjičku je odtrgalo glavo. Ribničan je gledal konjička brez glave in dejal: "Preletu ne bodi! Za tovor bi bil še dober in za podsjadlo, za vožnjo pa vajm, de nikdar in nikoli več, ker glave najmaš."

**ŽENA O JUGOSLOVAN-
SKI NARODNI PESMI**
(Nadaljevanje iz druge strani)

teri verjel ter umoril ženo. Tako pa je spoznal strašno istino ter vzkliknil: "Da preklesti usak junak bio, ki vjeruje svoji stari majki." Dobra tašča pa je zalotila sina z vilo, potegnila nož iz pasu in zagrozila sinu: — "Ovo, lve, dite moje drago, jer ako se tega ne ostaviš, ja ću tebe sama pogubiti!" (Iz Adlešičev v Beli krajini).

Mnogo je pesmi, ki izražajo globok obup vdovca zaradi smrti žene, ki je ostavila negodno deco. "Lani sem se jaz ožen, jedno pridno sem dobil..." joku vdovec; "kaj je meni zdaj začet? Meni je za scagati, leto-dete na roke vzeti in po svetu razjati..." Vdovec gre na pokopališče, poklekne na grob in kliče pokojnico: "Vstani, vstani, žena moja, najno dete več ne spi!" In v drugi pesmi vzdihuje vdovec: "Nijena postel al' blazina, mi še tako mehka ni, ko so materne roke, ko mi dete na njih spi."

Z gotovostjo mishimo, da ima vsaka narodna pesem izvir svojega nastanka in kakem resničnem ali izmišljenem dogodku, ki mu je dala ljudska domišljija v različnih krajih sčasoma različno imenovane osebe in kraje, čisto grajščinske ali kraljevske. Tako si pač razlagamo tudi pesmi o živo pokopani ženi, ki v grobu rodi dete, ki jo mož zaslisi klicati, jo odkoplje in odvde domov. Morda se je kaj sličnega res kje pripetilo; neverjeten in nezmožen je za kličuče pesmi: "Srečno so se dam (domov) vrnili, veliko let še vkup živeli, zmeraj srečo od Boga imeli!" Zato ga je ljudska domišljija izpreminjala: na Dolenskem "ko so grob njen odkopali, zadnjič mati je dihnila, v krilici mrtvo dete držala," v Framu "grobčič so odprli, no sinka od nje vzeli. Tri dni je še živele, na četrti dan je umrla."

Da pipe, konja in žene ni pogojsati, pravi narodni pregovor; da žene ni prodajati, pa poje narodna pesem iz varadžinske okolice. Kdo ve, od kod ji je izvor, na kakšen dogodek se opira. Vsekakor je bil Gjura tepec in lopov.

"Daj mi, Gjura, mlado ljubo za jen denek za spomenek, za nočko za ljubovco; ja ti plačim tri sto zlati!" — Gjura se je polakomil, a ko je ženo zahteval nazaj, češ, "sinek ji se jako plače," in poslal mater po njo, mu je žena odgovorila: "Ja ne dimo (domov) nigdar nejdem; ki me prodal, naj me zgubi, ki me kupil, naj me ljubi! Nesoljube za prodati, neg so ljube za ljubiti!" —

Narodna pesem daje moškim dobre nasvete za modro ženitev. Lepa ptička poje loveu:

"Stare babe nikar ne vzemi, ko ti zmirom jamra, oje, oje! ko ti zmirom jamra. Vdove nikar ne vzemi, ko je zmirom v žalosti, oje, oje! Ti le vzemi mlado dekle, ko je polno veselja, oje, oje! ker je polno veselja!"

Ker se moški napačno ženijo, poje dolga vrsta pesmi o lenih, nemarnih, nečednih ženah in o mozevem kesanju; a tudi žene so bile često varane, in v pesmi pojo: "Lani sem plela rožmarin, letos pa pletem sam pelin. Lani sem v senčji hajkala, letos bom zibko tajkala; lani sem s fantom plesala, letos plesnice vezala..." "Lan' me je klical: pojdi pit, letos me kliče: pojdi dojit!" "Noč in dan solzi, glava jo boli, nikdar več vesela ni..."

In zakonski nesreči mož pravi: "Moja stara se grdo drži, kot klešče nad mano hrešči. Fantje, bodite dobre volje, dokler vas žena ne kolje, temljajte se zdej, k' ste ledek in frej!"

Ko pa se pričkata, pravita drug drugemu:

"Ti si, baba, nora, greh je tebe dal! Ti si, baba, d'jala, da me imaš rada: vsaka lepa, mlada, ma le sebe rada." — "Vi ste mož, glih tako; mož ženo a kradejo, za sladko vince dajejo!"

— "Žene so pa tud' tako: žene možem kradejo, za sladki čajek dajejo," itd. In možje pojo: "Sem se oženil, se kesam, za ta prelepi ledik stan, se jokam noč in dan. Če kol'kokaj v oštariji grem, en glažek vinca popijem, se žena krega osem dni, ponoč' pa miru ni..."

In drugi zakonci trpini jim pritrjujejo: "Bolje je biti dvakrat soldat, se najhujšemu vragu v krepilje podat, bolj je, da zgubim v vojni glavo, kot pokorit' se s to hudo ženo..."

A zopet tretji mučeniki soglašajo: "Oženjen je priklenjen, on noč in dan trpi, nikdar jim vstrčeti ni, zatorej naj se zakona vsaki fant boji..."

Četrti slika svoj zakon tako: "Tam se zmirom kadi, kadi, ker moja ženka prato smodi, smodi; ona zmiram kaj boljš'ga ima, men' pa mal' ričeta da. Moja žena vsa židana, to pa mene velja. Kadar pogledam za njo, solze mi doli teko."

A šesti se cinično roga: "Hoj-sasa, hojsasa, pustna nedelja, lan' sem bil krofov sit, letos pa zelja."

A tudi zakonske žene ne molče in svare dekleta pred zakonom: "Jaz sem zakonska žena že, deklitcem dober nauk dam; ne jamrajte tolk' za može in čez veseli ledik stan! Saj vam deklitcem dobro gre, ženicam nam pa je gorje: jaz omožena se kesam, čez svoj veseli ledik stan se jokam noč in dan..." Mož mi v oštariji gre, mene samo doma pustijo. Če ga kaj kregam ali svarim, pa dobro na grbo dobim."

Vendar priznavajo možje: — "Tudi so pri hišah žene, ki tri ogle pokonci drže. Tiste pa čislam, ki imajo skrbno noč in dan, kako bi obračale, da bi prav gospodinjile. Ljubijo svoje može, vredne so vse te, da bi dolgo na svetu bile." In srečen zakonec se hvali: "Prav fletno je po zim, ko za pečjo sedim in sladko vince pijem al' pa tobak kadim. Pa moje ženke glas, mi dela kratek čas, kdor hoče slišat' ga, naj pride v vas."

Tako pozna ljudska pesem žene vseh vrst, dobrih in slabih, srečnih in nesrečnih, marljivih in lenih, molčevih in jezikavih, štedljivih, skopih in zapravljivih, treznih, resnih in pijank, sirovih pretepačih, mlilih in zvestih, a tudi odurnih in nepoštenih. Objektivno pa opeva pesem tudi zakonske može, dobre in ničvredne, a satirično slika revčke brez moštva, ker jih zaničuje in jim privoščič, slabičem, da imajo žene, kakršne zaslužijo. Poreden skrat se reži med vrstami različnih jeremijad zakoncev starcev, ki so vzeli premlado ženo. Toda tudi narodni pesnik je imel globoko sočutje s tragiko življenja v neharmoničnem zakonu.

Ena najlepših ljudskih balad poje o lepi Vidi, ki je zbežala od neljubljene, starega in bolehnega moža, a ostavila tudi svoje neboljano dete. Kar vidimo nesrečnika, kako se po morju vozi, ženo išče in grozno joka, od bridkosti njemu sreče poka. In mož se nam smili. A sočutje imamo tudi z Vido. Kot zdravi dojilji španskega kraljiča se ji godi na dvoru najbolje; vendar jo more neprestane skrbi in hrepenenje po otroku, da misli le nanj, se pogovarja z zvezdami, solncem in luno le o njem, da bi, če bi mogla, utekala nazaj v bedo in nesrečni zakon; ker pa ne more, pač gine, hira in bo izhrala — bednica, majka in žena...

DIOGENOV SOD
V času, ko je bila stanovanjska kriza v sovjetski Rusiji na višku in se je stiskalo marsikje po dvajset oseb v dveh malih sobicah, je neki boljševiški govornik skušal na javnem shodu položiti množico med drugim s tem, da se je domislil starogrškega modrijana Diogena, ki je stanoval v navadnem sodu in se je počutil navzlic temu srečnega. "Kaj?" se je začel tedaj iz množice nek glas, "cel sod je imel na razpolago zase samega!"

ANTON STRAZAR:

Gašperček najdenček

Povest iz časov tlačanstva

"To je dobro, da je odšel ta bedak. Ti Konrad se boš oglašil tudi v kratkem v Ljubljani in boš pogledal, kje je vstopil v vojaško službo ta kmet. Govoriti znaš dobro; le glej, da dobiš njegovega poveljnika! Plačaj pa, kakor se spodobi, da ga bo dobro šikaniral, mu dajal pelina in ga kmalu spravil... da se ne bo več priklatil nazaj... To vesta, da je moj Kristof ves zaljubljen vanj."

Čez tri dni je v resnici odjezdil Konrad v Ljubljano in se zadovoljen vrnil.

Tisti večer je zaupno povedal svoji teti: "Dobro sem opravil; boljše nisem mogel!"

Slučajno je Gašperček videl Konrada, ki se je pogovarjal s poveljnikom. Takoj je spoznal, iz kakega vzroka je prišel. Od tistega časa je začel poveljnik silno sirovo ravnat' z Gašperčkom. To so opažali tudi njegovi tovariši.

Pri prvi priložnosti se je Gašperček pridružil neki stari vojaki, Peter Gorenjec se je klical. In mu govoril: "Mladi fant, smliš se mi! Ti imaš hudega sovražnika, v eš kaj, pobegniva! Jaz bom to pot ušel že tretjič, a sedaj me živega ne bodo dobili več v roke..."

"Kam hočeva pobegniti?" "Ne vprašaj! — Jaz že vem kam, samo če greš z menoj..." "Grem!" Segla sta si v roke. Dobrih štirinajst dni za tem sta jo že oba odkurila.

Novi tovariš Peter je vodil Gašperčka vso noč. Ko se je začelo svitati, sta se znašla daleč v tuhinjskih hribih in se ustavila pred neko kočjo na samoti. Peter je potkal. Ko je povedal svoje ime, so se kmalu odprla vežna vrata in sta vstopila. Preden sta od utrujenosti zaspala, je Gašperček že vedel, kje se nahaja; namreč pri kmetijskih puntarjih, in sicer pri glavnem voditelju, ki je bil Petrov stari znanec.

Tako sladko že ni spal dolgo kakor v tej kočji.

Pri ogledu Stržinu, kamor je privedel Peter Gašperčka, se je ta kmalu čisto udomačil. Skupno so hodili na delo in žgali kope, a ob temnih nočeh so imeli tajne sestanke; skoro vselej je prišlo več tlačanov na shode. Pogovarjali so se o vseh podrobnostih, kdaj bodo udarili po graščakah.

Stari in izkušeni vojak Peter je kmalu izuril malo, a dobro četo mladih, pogumnih fantov, ki so že poleteli začeli napadati mala grajska krdela, in to največ v nočeh, ko so se pomikali po tuhinjski ali črnogrobniški, pa tudi po moravški dolini. Odvezemali so jim orožje pa tudi vse, kar so imeli s seboj. Ti napadi so postajali vedno pogostejši in že na jesen so se lotili gradov samih.

Med tlačani je vrela in na zimno je postala kmetjska armada že velika.

Ker že toliko množico upornih kmetov ni moglo voditi le par poveljnikov, so jih izvolili več in se urejali čisto po vojaško. Tako je bil na pomlad pri eni taki četici upornikov izvoljen tudi mladi in pogumni Gašperček za poveljnika.

Po veliki noči v letu 1635 je kmetjski upor izbruhnil in začeli so kar odkraja v posameznih oddelkih napadati in puščati gradove.

Seveda tudi graščaki tega niso mirno gledali.

Proti koncu aprila je bilo. V gozdu blizu Špitaliča je imel Gašperček zbrano krdelo upor-

nikov, ki so kurili in pekli drobnico, pa se pripravljali na boj. Ob svitu ognjev je Gašperček govoril upornikom:

"Dragi tovariši, nič manjši sovražniki od divjih Turkov niso naši graščaki. V boj nad nje za staro pravdo!"

Dosti preglavic in strahu so gospodi tisto leto napravili uporniki, a kakor vselej, so tudi tokrat podlegli, kajti gospoda je imela orožje in je bila dobro izurjena v bojevanju. Tako so bili kmetje premagani in biči so še hujše padali po njih.

Ubogi tlačani so se morali zopet udati v svojo nemilo usodo neusmiljenim graščakom.

Le Peter, Gašperček in še več takih, ki niso imeli nikakega domovanja, so se še tesneje združili. * * *

Bilo je nekoč pred novim letom. V zimskem popoldnevu sta stopala skozi vasi Rova, Dolnje in Rahočec dva krepka možaka; starejši je bil Peter Gorenjec in mlajši Gašperček najdenček.

Ustavila sta se pred brdskim gradom in vprašala za Boštjana in Jero.

Že priletna ženica, ki je bila Jera sama, ju je vprašala, kaj bi rada.

Sin se ni mogel več premagovati, objel je svojo mater in ji s solzami v očeh voščil srečno novo leto.

Živel je še tudi Boštjan. Zaman je mati prosila svojega sina, naj zapusti roparsko družbo in naj se pokori gospodi.

"Mama, kako naj se ji pokorim, če me je že kot otroka preganjala? Ako bi se ji izdal, me usmrtijo. Čakajte, vse vam povem."

In nesrečni sin je povedal svoji materi vse svoje burne doživljaje.

S prijateljem Petrom sta se zamudila par dni v prijazni in topli grajski koči.

Nato sta zopet izginila in nihče ju ni videl več.

Konec.

DNEVNE VESTI

Trije nepričakovani umori na velikonočno nedeljo v Chicagi

Chicago, 20. aprila. V gostilno "Blue Hour" je dospel na velikonočno nedeljo zjutraj neki poznani lopov, ki je brez vsakega svarsila začel streljati z revolverjem. Ustrelil in ubil je 33 let starega Frank Del Re in 28 letnega Frank Dire. Oba sta bila lastnika gostilne. In s tem še ni bil zadovoljen. Streljal je ponovno in ubil natakralja Walter Wakefield. Po storjenem trojnemu umoru je zločinec pobegnil s svojim avtomobilom in ni pustil najmanjšega sledu za seboj. Seveda ustreljeni trije imajo jako slaba imena v policijskem rekordur. Del Re je bil znan kot butleger, raketir, terorist in splošen zločinec. Tudi njegov sostrelnik je imel enak rekord za seboj. Prostor, kjer se je pripetil trojni umor, je bil na skrajno slabem glasu, in je bil dalj časa zaprt, dokler ga niso zadnji tedni ponovno odprli. Mnogo oseb je bilo v istih prostorih že prej umorjenih.

Radio telegrami
Se v pondeljek so prihajali brzojavni radi nedeljskega radio programa. "The Barsh girls" so poslale brzojavko iz Pittsburga, v kateri čestitajo Mitzi Grdina in Stanley in Vincent Zupan pa izrekata čestitke Lauschetovim.

Ženske opazujejo pijance
V pondeljek zjutraj je prišel na centralno policijsko postajo odbor petih žensk, katere je poslala Zveza ženskih društev v Clevelandu. Hotele so videti pijance, katere je policija tekoma.

nedelje aretirala. 56 moških se je nahajalo v zaporu, obdolženih pijanstva. Ko so si ženske napasle svojo radovednost so odšle.

Slovenski radio program v nedeljo

Zaključni slovenski radio program se vrši v nedeljo 27. aprila na postaji WJAY. Program se začne ob 2:30 popoldne in traja eno uro. K temu programu so prispevali sledeči slovenski trgovci in podjetja: Slovenska posojilnica, Frank Vesel, Cass Drug Store, Ignac Černe, A. F. Svetek Co., Frank Zakrajšek, Mike Telich, August Kaušek, dr. F. J. Kern in La Salle Dry Cleaning Co. Podrobnosti o programu priobčimo jutri.

Uljudno naznanila rojakom po Ohio

Naš zastopnik Mr. Joseph Penko se bo oglašil v soboto in nedeljo, 26. in 27. aprila v slovenskih naselbinah v Warren, Girard, Niles in v bližnjih naselbinah. Rojake prav prijazno prosimo, da lepo sprejemo našega zastopnika, ki se bo mudil tam v svrhu nabiranja novih naročnikov, kakor tudi za pobjiranje oglasov in tiskovin.

Stara je, toda je znala ljubiti

Atlantic, Ia., 19. aprila. Mrs. Mary Nelson v tem mestu, stara 66 let, ki je mati, stara mati in prababica, je dobila na sodnji danes \$5000 odškodnine, ker je neki moški, kateremu je v svoji "mladosti" zaupala svoje srce, ni hotel poročiti. Mrs. Nelson je v svoji tožbi na sodnji trdila, da jo je Alexander Roe, star 56 let, hotel poročiti in ji tudi obljubil zakon. Sčasoma se je pa njegova ljubezen ohladila, nakar je stara mamica tožila za zgubljeno ljubezen na \$15,000 odškodnine. In dobila je \$5000.

Graf Zeppelin se je srečno vrnil domov

Friedrichshafen, Nemčija, 19. aprila. Zrakoplov Graf Zeppelin se je srečno vrnil domov v domače pristanišče, potem ko je pljul iz tega mesta v Seville, Španija. Vožnja je trajala 23 ur. Graf Zeppelin namerava začetkom junija meseca poleteti preko Atlantika v Zedinjene države.

Dva dečka na begu pred policijo utonila

Painesville, Ohio, 20. aprila. Dva dečka, stara komaj 10 let, sta danes utonila v Grand River, ko sta se nahajala na begu pred policijo, ki ju je zasledovala, ker sta vlomila v neko privatno hišo. Kot vlomilci so bili sledočiči: Frank Saari, 18 let star, njegov brat Joseph, star 10 let, in James Sabo, tudi 10 let star. Vlomili so v hišo Mrs. Breed, ko je dospela policija. Tekli so proti reki, in starejšemu Saariju se je posrečilo priti na drugi breg vode, dočim sta mlajša dva utonila.

Upor v jetnišnici zopet zahteva žrtve

Howard, R. I., 20. aprila. En kaznenec, ki je užival razne ugodnosti in zaporih tega mesta in en zločinec sta bila ubita večeraj, štirje drugi so bili ranjeni in kakih 12 jih je dobilo lahke poškodbe, ko je nastal punt v Rhode Island državnih zaporih večeraj. 16 jetnikov je začelo s puntom, ki je trajal več ur, predno se je strážnikom posrečilo, da so zopet vzpostavili mir. Punt jetnikov je bil vzprijorjen s pomočjo zunanjih elementov.

Milijone Rusov v cerkvah na Velikonoč

Moskva, 20. aprila. Milijone vernih Rusov se je nahajalo danes v ruskih cerkvah po vsej republiki. Praznovali so Velikonoč. Dolgo pred polnočjo so se vile dolge vrste vernikov proti cerkvam, da pridejo pravočasno za jutranje pobožnosti. Nikdar, odkar obstoji boljševiški režim, niso bile cerkve tako napolnjene. Boljševiške oblasti niso v nobenem slučaju nadlegovale vernike.

Pozor!

Člane društva Cvetoci Nobel, št. 450 S. N. P. J. se opozarja, da plačujejo redno svoj asament, in sicer začasno pri bratu John Zupančič, 860 E. 236th St.

BRAZIS BROS.

FINE OBLEKE IN VRHNJE SUKNJE PO \$14.50
6905-07 Superior Ave.

Išče se
dober mož, ali pa mala družina, ki bi delala na farmi. Stanovanje zastojni in si tudi lahko kaj pridelajo. Oglasite se v soboto zvečer ali v nedeljo na 929 E. 207th St. Euclid Village. (94)

Naprodaj je
hiša na 1128 E. 66th St., za dve družini, moderna, ima 6 sob, kopalnice spodaj, 5 sob in kopalnice zgorej. Garaža za dva avtomobila, velik lot. Vprašajte zgorej ali pa na 1105 E. 148th St. (96)

Pozor!

Proda se cela hišna oprema za tri sobe. Rabljena je bila samo devet mesecev, vse v najboljšem stanju. Cena je zelo nizka. Proda se takoj. Zglasite se pri John Turk, 15831 Trafalgar Ave., Collinwood ali pozvejte pri Fränk Tekautz, 6515 Edna Ave. (97)

Lot naprodaj

49x125, na McCracken Rd., Garfield Heights. Proda se poceni, ali pa zamenja za radio, piano ali za avtomobil. Pozve se na 1022 E. 70th St. (96)

PRIPOROČILO!

Conjennemu občinstvu naznanjam, da izdelujem furnire in vsa dela, spadajoča v kleparsko obrt. Se priporočam.

Jerry Glavač
1052 Addison Rd.
Henderson 5779

NAZNANILO IN ZAHVALA

Globoko potrjeni silne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je kruta smrt zamahnila s svojo koso in pretrgala nit življenja našemu iskreno ljubljenuemu očetu

Frank Zupančič-u

ki so zatisnili svoje trudne oči dne 4. aprila, 1930. Položili smo jih k večnemu počitku na St. Paul pokopališču. Umrl so v starosti 58 let in so bili rojeni v Podturnu pri Toplicah.

Tem potom se iskreno zahvaljujemo za darovane krasne vence: Družini Frank Grubar, Employees Yard and Bridgeyard N. Y. C. R. Co., Cleveland Trust Co. Employees, Collinwood, Waterloo, London Rd. Office and Ray E. Ward, Brotherhood of Railway Clerks, Anna in Joseph Medic, družini John Assoc. Frank Narode, Mr. Joe Fakult, družini Frank Kastale, družini Jacob Rutar, družini Martin Bradec, družini John Grohovec, družini Joe Mersek, družini Mrs. Zupančič, družini sv. Janeza Krstnika, št. 71 JSKJ, družini sv. Jozefa, št. 169 JSKJ, družini Mike Hrvatini, Richman Bros. Girls, Mr. Victor Bernot, Mr. in Mrs. Fonda, Collinwood Shale Brick and Supply Co. in Mr. Jelerčić.

Hvala tudi vsem darovalcem za sv. maše in sicer: Mrs. Rudolph Kožel, Mrs. Anton Pierce, Mrs. Chas. Krall, Mr. Anton Grdina, Antonia Strojčič, družini Anželin, Michael Berlan, Vincent Lapuh, Lawrence Leskovec, John Intihar, Frank Jurčič, Martin Korosec, Ignatz Lozar, John Prišel, Mrs. John Kožel, 408 E. 150th St., E. O'Boiler, Jim Medved, družini Sežun, Chas. Godić, Mrs. John Hrasnar, John Hrvatini, Mary Sprekar, Mr. in Mrs. Frank Mahlich, in N. Y. C. R. Employees, Thomas Mervar, Mrs. Graul, Mrs. John Rody iz Barbertona, O., Mrs. Julia Struna.

Prav lepa hvala Mr. Joe Zupančič za darovani dar. Lepo se zahvaljujemo za brezplačne avtomobile pri pogrebu: Joseph Perusek Jr., John Prišel, John Assoc. Victor Bernot, Jr. in Sr. Joseph Fakult, Jacob Rutar, John Zulech, družina Rujavec, John Lukanc, Anton Lavrič, Josip Perne.

Srčna hvala vsem, ki ste kuli pri ranjenem in aas tolažili, nam stali ob strani v vseh potrebah v teh naših dneh žalosti. Prav lepa hvala cerkvenemu pevskemu društvu Ilirija, pod vodstvom Mr. Martin Rakarja, ki so prišli zapet k mrtvaškemu odru. Prav lepa hvala društvu sv. Jozefa, št. 169 JSKJ za korporativno udeležbo k mrtvaškemu odru in za molitve. Ravno tako društvu Najsvetejšega Imena, ki so opravili molitve v cerkvi za pokojnika.

Dolžnost nas veže, da se zahvalimo cerkvenemu odboru in Rev. V. Hribarju za krasni govor in za molitve pri mrtvaškem odru. Lepo se zahvalimo za lepe cerkvene obrede Rev. V. Hribarju in Rev. M. Slajetu ter Rev. Hovanicu. Lepo se zahvalimo pogrebniemu zavodu Anton Grdina in Sinovi za lepo urejen sprevod in vsem prijateljem, ki so prišli kropiti našega draga očeta.

Ti pa, preljubi in nikdar pozabljeni soprogi in oče, postojte v miru in lahka naj Ti bo ameriška zemlja na St. Paul pokopališču. — Zahljučni ostali:

Marija Zupančič, soproga.
Anna, poročena Pierce; Marija, poročena Weed, Josephine, poročena Zupančič; Rose, poročena Fakult, Caroline, hčere Frank Zupančič, sin.

Cleveland-Collinwood, O., 19. aprila, 1930.

TRAVEL VIA LAKE ERIE
to Niagara Falls, Eastern and Canadian Points

LET THE C & B LINE be your host for a delightful, refreshing night's trip between Cleveland and Buffalo or to Pt. Stanley, Can. Travel while you sleep. Avoid miles and miles of congested roadways via these short routes to Canada and the East. Every comfort and courtesy of a modern hotel await you. Autos carried.

Cleveland-Buffalo Division
Steamers each way, every night, leaving at 9:00 p. m., arriving at 7:30 a. m. (E.S.T.) April 15th to November 15th.
Fare, \$5.00 one way; \$8.50 Round Trip. Auto Rate \$6.50 up.

Cleveland-Port Stanley, Canadian Division
Steamer leaves Cleveland midnight, arriving Port Stanley 6:00 a. m. Returning, leaves there 4:30 p. m., arriving Cleveland 9:30 p. m. June 20th to September 6th.
Fare \$3.00 one way; \$5.00 round trip.
Auto Rate \$4.50 and up.

Write for free folder and Auto Map. Ask for details on C & B Line Triangles, Circle and All Express Tolls, also 1930 Cruise de Lakes to Chicago via South St. Marie.

THE CLEVELAND AND BUFFALO TRANSIT COMPANY
E. 9th Street Pier Cleveland, O.

SAVE A DAY THE C & B WAY

SAMO ZA EN LAS

Spisal GABARIOU

za "Ameriško Domovino"
A. SABEC.

Zdravnik se je zasmejal in rekel:

"Oh, res? Torej je znanost res dospela do te točke? Čigava znanost? Brez dvoma mislite medicinsko pristanost, ki je vedno na uslugo sodiščem in ki podaja izjave, kakršne si sodnik želi."

"Gospod!"
Toda zdravnik, ki ni bil mož, da bi se dal dvakrat zapored premagati, je nadaljeval:

"Vem, kaj mislite reči: da imamo gotove medicinske kapacitete, ki trde, da je mogoče natančno dognati, iz kolikšne razdalje je bil sprožen strel. Ampak jaz nisem tako učen. Jaz sem samo ubogi podeželski zdravnik in ranocelnik. In predno morem dati definitivni odgovor, ki utegne stati kakega ubogega vruga življenje, moram to stvar premisliti, primerjati razne okoliščine in drugo, kar mi je znanega iz moje prakse."

Zdravnik je imel tako prav, da je celo državni pravdnik odnehal.

"Saj je samo stvar informacije, kar bi rad imel od vas, gospod," je rekel. "Vaše končno veljavno mnenje se bo zahtevalo od vas pozneje."

"O, če je stvar taka —"
"Da, zato prosim, mi neoficijelno povejte, kaj si mislite glede grofa Klavdija."

Zdravnik si je ceremonijelno popravil očala na nosu in odgovoril:

"Kolikor se mogoče dozdaj ugotoviti, je po mojem mnenju, to, da je grof pravilno navedel dejstva. Popolnoma sem pripravljen verjeti, da je bil skrivit napadalec za skladovnico drv, katero je omenil grof. Nato se mi končno tudi zdi, da sta bila oba strela izstreljena iz neenakih razdalj: eden mnogo bliže kakor drugi. To se vidi iz značaja obeh ran."

Zdravnik se je nato obrnil in vzel svoje instrumente, pripravljen, da se loti spet dela pri ranjencu, ko se je nenadoma zaslišalo zunaj vpitje. Oba pravnik, ka, župan in grofica so takoj skočili proti vratom.

K nesreči pa to vpitje ni bilo neutemeljeno. Pravkar se je namreč zrušila streha stanovanjske hiše ter pokopala pod seboj ubogega bobnarja, ki je še malo prej bobnal alarm, in enega gasilca, pridnega mizarja iz Sauvaterre, očeta petih neprekrbljenih otrok.

Vse si je prizadevalo, da bi rešilo uboga moža, ki sta nečloveško vpila med gorečimi ruševinami. Toda vse prizadevanje je bilo zaman. Eden izmed orožnikov in neki kmet, katerima se je skoro posrečilo rešiti ju, sta komaj ušla strašni smrti in so ju rešili šele nato, ko sta dobila hude opekline. Kmalu je zagrnil plamen obe nesrečni žrtvi.

Ta nova nesreča je ljudstvo še bolj razburila in njegova jeza proti nečloveškemu napadalcu in požigalcu je še narastla.

"Smrt požigalcu, smrt!" se je začulo vpitje.

Takrat se je porodila v glavi župana, gospoda Senešala, neka nova misel. Vedel je namreč dobro, kako nezaupni so kmetje in kako težko je izvléci kaj iz njih. Zato je stopil na kup drv in zaklical z jasnim, močnim glasom:

"Da, dragi prijatelji, prav pravite: smrt požigalcu! Da, te nesrečne žrtve morajo biti maščevane. Na vsak način moramo izslediti povzročitelja vse te nesreče; moramo ga izslediti, pravim! To pa je odvisno samo od vas. Med vami mora biti kdo, ki kaj več ve o tem. Torej, kdor kaj ve, naj stopi naprej in naj pove, kar je videl in slišal. Vi bi bili prav tako krivi kakor požigalec sam, če ne bi povedali, kar veste. Torej premislite to!"

Med množico je bilo spet zaslišati vpitje, nakar se je nekdo oglašil:

"Tukaj je eden, ki lahko kaj pove."

"Kdo?"

"Kdo?"

"Kokolo. On je bil tukaj od vsega početka. Bil je tudi on tisti, ki je rešil groficih otroka iz gorečega gradu. Kje je neki zdaj? Kokolo, Kokolo!"

Človek mora živeti med temi enostavnimi, naivnimi ljudmi, če hoče razumeti njihovo razburjenost, ko so se zgrinjali okoli goreče hiše. Ljudstvo v mestih se ne briga mnogo za roparje in tatove, kajti po mestih imajo hiše z močnimi vrati in policijo. Tudi ognja se po mestih mnogo ne boje; oni imajo brizgalne, ki so takoj na mestu, čim se nekje pojavi požar. Toda povsem drugače je na kmetih, kjer je vsak človek neprejšano zaveda svoje osamljenosti. Navaden zapah čuva njegova vrata in nihče ne čuva ponoči nad njegovo varnostjo. Če pri njem izbruhne ogenj, mu hiša pogori, predno se sosedje dobro zavedo. Zato je vse to ljudstvo hotelo vedeti sedaj samo eno stvar: kje je Kokolo.

Kokolo je bil med njimi že dolgo let dobro poznan.

Med vsemi temi ljudmi ni bilo niti enega, ki bi mu že ne dal kosa kruha, kadar je bil lačen, ki bi mu ne dal prenočišča v svojih vislih ali svojem hlevu, kadar je zunaj deževalo ali zmrzvalo.

Kajti Kokolo je bil eden najnesrečnejših ljudi v okolici, ker je bil duševno omejen in bebast. Pred nekako dvajsetimi leti je poslal neki bogat posestnik iz vasi Breši po kakega pol ducata slikarjev v sosednje mestece, da bi mu poslikali in popleskali njegovo hišo. Ti slikarji so delali pri njem skoro vse poletje, in eden teh slikarjev je zapeljal neko mlado deklico iz sosesčine.

Prej ji je obljudil gradove v oblakih, ko pa je bilo delo pri dotičnem posestniku opravljeno, je odšel z drugimi iz vasi, ne da bi se niti toliko brigal za ubogo zapeljano revco, kakor za smod ko, ki jo je pravkar pokadil.

Deklica pa je pričakovala poroda otroka. Ko ni mogla več skrivati svojega stanja, so jo zapodili iz hiše, kjer je bila zaposlena, nakar jo je zapodila od doma tudi njena družina, ki je še samo sebe jedva preživljala. Vsa obupana je hodila uboga Kokoleta od farne do farne, povsod zasmehovana in mnogokrat tudi tepena. In tako je nekoga dne dala v temnem gozdu življenje otroku moškega spola. Nihče ni mogel zapopasti, kako sta mati in dete sploh mogla še ostati pri življenju. Toda pri življenju sta ostala oba in še marsikatero leto potem se ju je videlo v okolici Sauvaterre, oblečena v cunje in preživljana s težko kupljenim usmiljenjem kmetov.

Nato je mati umrla in sicer tako, kakor je živela: pozabljena in zapuščena od vseh; nekoga jutra so jo našli mrtvo v obcestnem jarku.

Otrok pa je dalje živel. Takrat mu je bilo osem let in bil je velik in močan za svojo starost. Toda ubogi revež ni bil za nobeno rabo na svetu; niti krav svojega gospodarja ni znal pasti. Ljudje so kmalu spoznali, da je popolni bebec. Bil je idijot, poleg tega pa je bil nesrečnež podvržen tudi strašni boleznj bož-

jasti. Dasi ni bil gluhomem, je vendar z največjo težavo mogel spregovoriti nekaj skoro nerazumljivih besed. Včasih mu je kdo rekel:

"Povej mi, kako ti je ime, pa ti bom dal novčič."

Nato mu je vzel pet minut trde muke, da je mogel izjecljati ime svoje matere:

"Ko-ko-ko-leta."

Od njenega imena je dobil tudi on svoje ime: Kokolo. Ker ni bil za nobeno rabo, so ga ljudje kmalu pustili v nemar, nakar je postal pravcati potepuh.

Bilo je ob tem času, ko ga je nekaj dr. Seigneos srečal na cesti, ko je šel obiskat nekega svojega bolnika.

Dobri doktor je bil prepričan, da ni bebavost ničesar drugega, kakor defekt možganov, ki bi se dal ozdraviti z gotovimi substancami, kakor na primer s fosforom. Zato ni izgubil nobenega časa, da ne bi izbral te prilike in preizkusil svoje teorije. Poslal je po Kokolo-a ter ga nastanil v svojem domu. Tamkaj ga je začel zdraviti; po osemnajstih mesecih je revež sicer nekoliko bolje govoril, toda pamet mu je ostala, kakršna je bila prej.

Dr. Seigneos je bil razočaran. Povezal je v culo njegove stvari ter ga poslal iz svoje hiše.

Toda zdravnik je storil s tem Kokolo-u slabo uslugo. Ubogi bebad se je navadil rednega življenja ter se odvadil hoje od hiše do hiše, in gotova stvar je, da bi poginil od vsega hudega, če ga ne bi njegova dobra sreča privedla pred vrata gradu v Valpinsonu.

Grofu Klavdiju in njegovi ženi se je zamislil in sklenila sta, da se zavzameta zanj. V eni svojih hiš, kjer je spala služničad, sta mu dala sobo in posteljo, toda nikakor ga nista mogla pripraviti, da bi tam ostal. Bil je pač po naravi vagabund in ta njegov instinkt je bil premočan. Zima ga je s svojim snegom in mrazom še pridržala nekaj časa v hiši, toda kakor hitro je pričela narava zeleneti, je zopet odšel ter se potepal po gozdu in poljih ter bil včasih po več tednov odsoten.

Končno pa se je v njem nekaj zbudilo, lahko bi rekli čuvstvo domače živali. Vzljubil je grofico z ljubeznijo psa. Pa tudi obnašal se je kakor pes, kadarkoli jo je ugledal. Ko je šla včasih na izprehod, jo je spremljal ter tekal okoli nje kakor pes.

Sčasoma je vendar postal zmogel opraviti kako manjše delo. Tako se ga je moglo poslati po gotovih opravkih, zalival je rože, poklical kakega delavca s polja in končno so mu zaupali celo pisma, da jih je nosil na pošto v Brešo. Napredoval je tako, da so pričeli gotovi ljudje v okolici misliti, da Kokolo ni tako "nedolžen," to se pravi, neumen, kakor se dela.

"Končno ga imamo," je zaklical nekaj glasov. "Tukaj je, tukaj je!"

Množica se je razstopila in kmalu se je pojavila neka oseba, ki jo je več ljudi porivalo in potiskalo naprej. Bil je Kokolo. Njegova obleka je bila raztrgana, kar je svedočilo, da se je branil. Bil je to mladenič kakih osemnajstih let, velik, slok in še golobrad. Po njegovem nizkem čelu so mu padali rdeči lasje. Njegove majhne oči, velike ustne, za katerimi je bilo videti dvoje vrst ostrih zob, njegova velika uhlja, vse to je dajalo njegovemu obrazu čuden, idijotski izraz.

"Odvesti ga moramo pred državnega pravdnika, prijatelji, tja v lopo, kamor ste odnesli grofa."

"In pripravili ga bomo, da bo govoril," se je oglašil nekdo. "Si slišal? Torej pojdi hitro!"

IV.

Državni pravdnik in zdravnik sta smatrala, da je pod njuno častjo, kazati zanimanje, kaj se dogaja zunaj, zato sta ostala navidežno popolnoma brezbržna. Dr. Seigneos je bil baš na tem, da nadaljuje z operacijo, in mirno kakor da je doma v svoji ordinacijski sobi, je baš izpral gobo ter brisal svoje instrumente. Državni pravdnik pa je stal sredi sobe, prekrižanih rok in je strmel v praznino. Morda je mislil na svojo srečno zvezdo, ki mu je končno pripomogla do tega famoznega kriminalnega slučaja, katerega si je že tako dolgo želel.

Grof Klavdij pa se je nemirno gibal v postelji, in čim je vstopil župan, ga je vprašal:

"Kaj pomeni to razburjenje tam zunaj?"

In ko je čul, kaj se je zgodilo, je pripomnil:

"Moj Bog, in jaz sem se pritoževal nad svojo izgubo! Dva moža do smrti ponesrečila! To je nesreča! Uboga človeka! Če pomislim, da sta morala umreti, ker sta hotela pomagati svojemu bližnjemu! In Bolton je bil komaj trideset let star, mizar pa čče petih neprekrbljenih otrok, katerim ni zapustil niti novčiča!"

Grofica, ki je baš vstopila, je slišala zadnje besede in rekla:

"Dokler imamo še pri nas hleb kruha, ne bosta niti Boltanova mati, niti mizarjeva družina trpeli lakote."

"Dalje ni mogla govoriti, kajti v tem trenutku so vstopili v sobo kmetje, potiskajoč pred seboj Kokolo-a."

"Kje je državni pravdnik, so vprašali, "tukaj je priča."

"Kaj, Kokolo?" je vprašal grof.

"Da; on nekaj ve, ker je sam tako rekel. Zdaj naj tukaj pove, kar ve."

Zdravnik je nevoljen nagubal čelo. Pogled na Kokolo-a ga je spomnil neuspeha, ki ga je imel z njegovim zdravljenjem.

"Pa vendar ne mislite, da boste njega izpraševali?"

"In zakaj ne?" je vprašal državni pravdnik suho.

"Zato, ker je bebad, idijot. —"

Zato, ker ne more razumeti vaših vprašanj, niti ne važnosti svojih odgovorov."

"Vendar bi nam lahko dal kak dragocen mignjaj."

"On? Človek, ki nima pameti? Pa vendar ne mislite tega resno? Zakon vendar ne more dati ničesar na izjave bedaka."

Galpin je nevoljno zmajal z glavo in rekel:

"Jaz poznam svoje dolžnosti gospod."

"In jaz," je rekel zdravnik "tudi jaz vem, kaj mi je storiti. Vi ste me pozvali, da bi vam pomagal v tej preiskavi. Torej bom ubogal, toda uradno izjavljam; da je duševno stanje tega reveža tako, da morajo biti njegove izjave brez vsake vrednosti. Ta moja izjava velja tudi gospodu državnemu odvetniku."

Zdravnik je upal, da bo izpregovoril Daubigeon kako besedo v njegov prid, toda ta je molčal. Nato je zdravnik nadaljeval:

"Čuvajte se, gospod, sicer si utegnate nakopati sitnosti. Kaj boste storili, če bo ta ubogi človek kateregakoli obdolžil? Ali boste pripisovali važnost njegovim besedam?"

Kmetje so poslušali ta razgovor odprtih ust. Eden izmed njih je rekel:

"O, saj Kokolo ni tako nedolžen, kakor izgleda."

"Prav lahko bi povedal, kar ima povedati," je pripomnil drugo.

"Tudi jaz sem tega mnenja," je pritril tretji.

"Naj bo že kakorkoli, jaz sem mu dolžan globoko zahvalo, ker je rešil življenje mojih otrok," je rekel grof Klavdij. "On je mislil nanju, ko sem bil jaz nezavesten in ko se jih ni nihče drugi spomnil. Pojdi sem, Kokolo, pojdi sem, prijatelj moj, in ne boj se, kajti nihče ti ne bo storil nič hudega."

Bilo je prav, da ga je grof tako lepo in prijazno nagovoril, zakaj Kokolo je bil tako prestrašen radi sirovega postopanja, ki ga je bil deležen od strani kmetov, ki so ga našli in pritrirali sem, da je bil ves zmeden.

"S-s-saj s-s-se ne bojim," je končno izgotal.

"Jaz še enkrat protestiram proti zasliševanju takega bebad," je rekel zdravnik.

Doktor se je mogel kmalu prepričati, da ni osemljen v svojih nazorih. Grof Klavdij mu je namreč prišel na pomoč, rekoč:

"Tudi jaz sem istega mnenja, kakor gospod doktor, namreč, da bi ne bilo pametno, izpraševati in zasliševati tako duševno omejenega človeka, kakor je ta revež."

Toda državni pravdnik je bil

zdej mojster situacije, ker je imel v rokah vso moč zakona, ki ga izvaja Francija v takih slučajih.

"Prosim vas moram, gospodje," je dejal državni pravdnik v glasovno, kateremu je bilo poznati, da ne trpi ugovora, "prosim vas moram, da se ne vmešavate v moje zadeve in moje dolžnosti."

Ob teh besedah je državni pravdnik sedel na stol in rekel ubože:

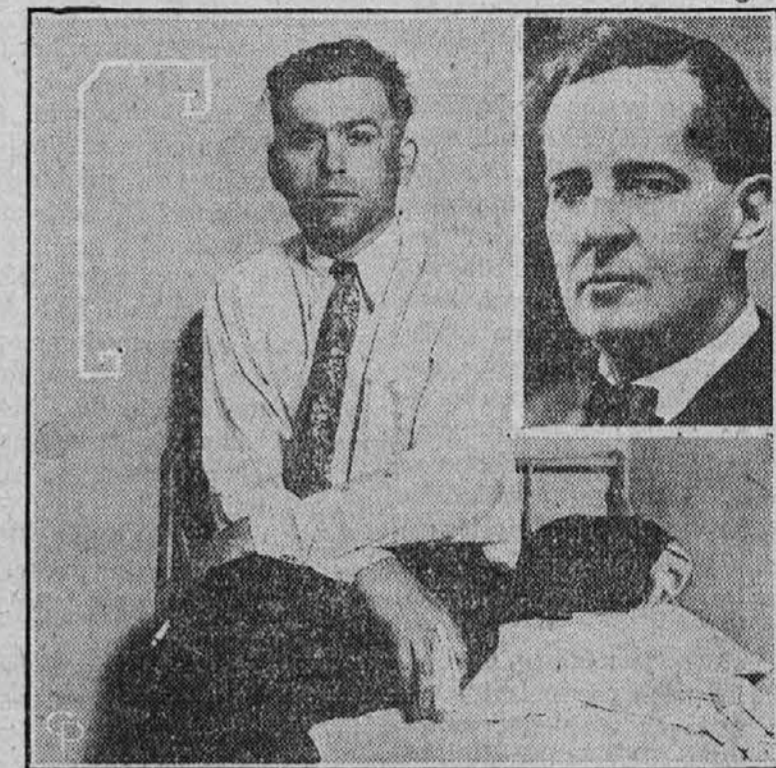
"Stopi sem, dragi moj fant, in poslušaj, kar ti bom rekel. Potrudi se, da me boš razumel. Ali več, kaj se je zgodilo v Valpinsonu?"

"Ogenj," je odvrnil bebec.

Ob teh besedah je državni pravdnik sedel na stol in rekel ubože:

"Stopi sem, dragi moj fant, in poslušaj, kar ti bom rekel. Potrudi se, da me boš razumel. Ali več, kaj se je zgodilo v Valpinsonu?"

"Ogenj," je odvrnil bebec.

Slika kaže bivšega šerifa iz Juneau county, Wisconsin, Lyall Wright-a, starega 30 let. Obdolžen je, da je umoril državnega pravdnika Clinton Price, na sliki desno. Od doma umorjenega šerifa so sledili krvavo sled do doma obtoženca, katerega so dobili doma z ranjeno roko in ki ni hotel povedati, kje si je rnil roko.

J. HAMILTON LEWIS

James Hamilton Lewis, demokratski senator iz Illinois-a, bo imel v jeseni oster boj za svoje senatorsko mesto. Njegova nasprotnica bo Mrs. Ruth Hanna McCormick, republikanka, ki je zmogala pri primarnih volitvah. Lewis je "mokrega" mišljenja, medtem ko je Mrs. McCormick znana suhačinja. To bo eden najbolj ostrih političnih bojev in vse Zed. države zro z napetostjo na izid teh volitev v državi Illinois.

THE OLD HOME TOWN

Stanley

DOG GONE IT - GETTING SO WERE CALLED ON TO DO EVERYTHING BUT PUT OUT FIRES!"

EASY MEN - THESE TEMPERAMENTAL COLTS AINT NOTHIN' TO TRIFLE WITH!"

THE LOCAL FIREMEN HAD A THREE HOUR JOB TO DAY GETTING "MUSH" FILBERTS HORSE OUT OF HACKETTS AWNING, AFTER SHE SHIED AT THE NEW RED GASOLINE PUMP IN FRONT OF PUTTERMAN'S GARAGE

Olga Eide Edwards, lepo dekle iz New Yorka, ki je bila obtožena in spoznana krivim, da je izsiljevala denar od milijonarja Austreja. Obsojena je bila na 7-letno ječo.